

EKOBLOK

ZŠ- Bukovina

Marzec 2019

Snežienka - posol jari

OBSAH:

1. *Medzinárodný deň lesov*
2. *Svetový deň vody na našej škole*
3. *Aksamietnice*
4. *#ZLÁSKYKSLOVENSKU*
5. *Na slovíčko s evolučným mikrobiológom*
6. *Ekotím v teréne*

Medzinárodný deň lesov

21.3.

Lesy sú dôležitou a často dominantnou zložkou krajiny, v ktorej plnia rôzne prírodné, hospodárske a celospoločenské funkcie.

Les je zložitý organizmus, presahujúci ľudský vek, veľkolepý, no zároveň veľmi zraniteľný.

Svetový deň lesov vznikol 21.3. na Valnom zhromaždení Európskej poľnohospodárskej konfederácie a je iniciovaný od roku 1971 Organizáciou Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO).

1 hektár lesa za rok:

prefiltruje	18 mil. m ³ vzduchu
zachytí	30-80 ton prachu
zníži hlučnosť o	20-30dB
vyrobí kyslík	pre ročnú spotrebu 10-tich ľudí

Svetový deň vody na našej škole

22.3. 2019

Význam a dôležitosť vody si málo- kto uvedomuje. Voda je kolískou života na našej planéte, bez nej by život nemohol existovať.

Pre človeka má nesmierny význam, s vodou sa stretáva od svojho narodenia až do posledného dňa svojho života.

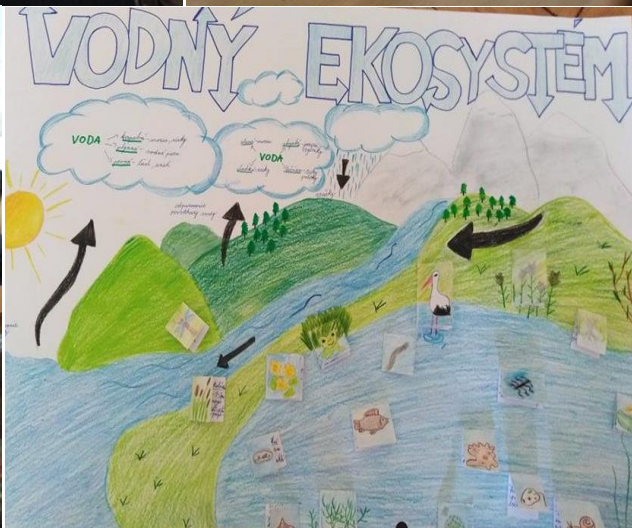
Prvý Svetový deň vody sa uskutočnil 22.3.1993 a odvtedy je jeho cieľom neustále pripomínanie dôležitosti a významu vody. V roku 1992 valné zhromaždenie OSN vyhlásilo 22. marec za Svetový deň vody.

Ekotím a jeho členovia 6. ročníka sa spojili a vytvorili prezentáciu pre žiakov 5. ročníka. Cieľom bolo ukázať, že aj voda má svoj význam a postavenie

v kolobehu života. Pre žiakov boli pripravené aktivity a úlohy, ktorými vzbudili u mladších spolužiakov záujem riešiť na prvý

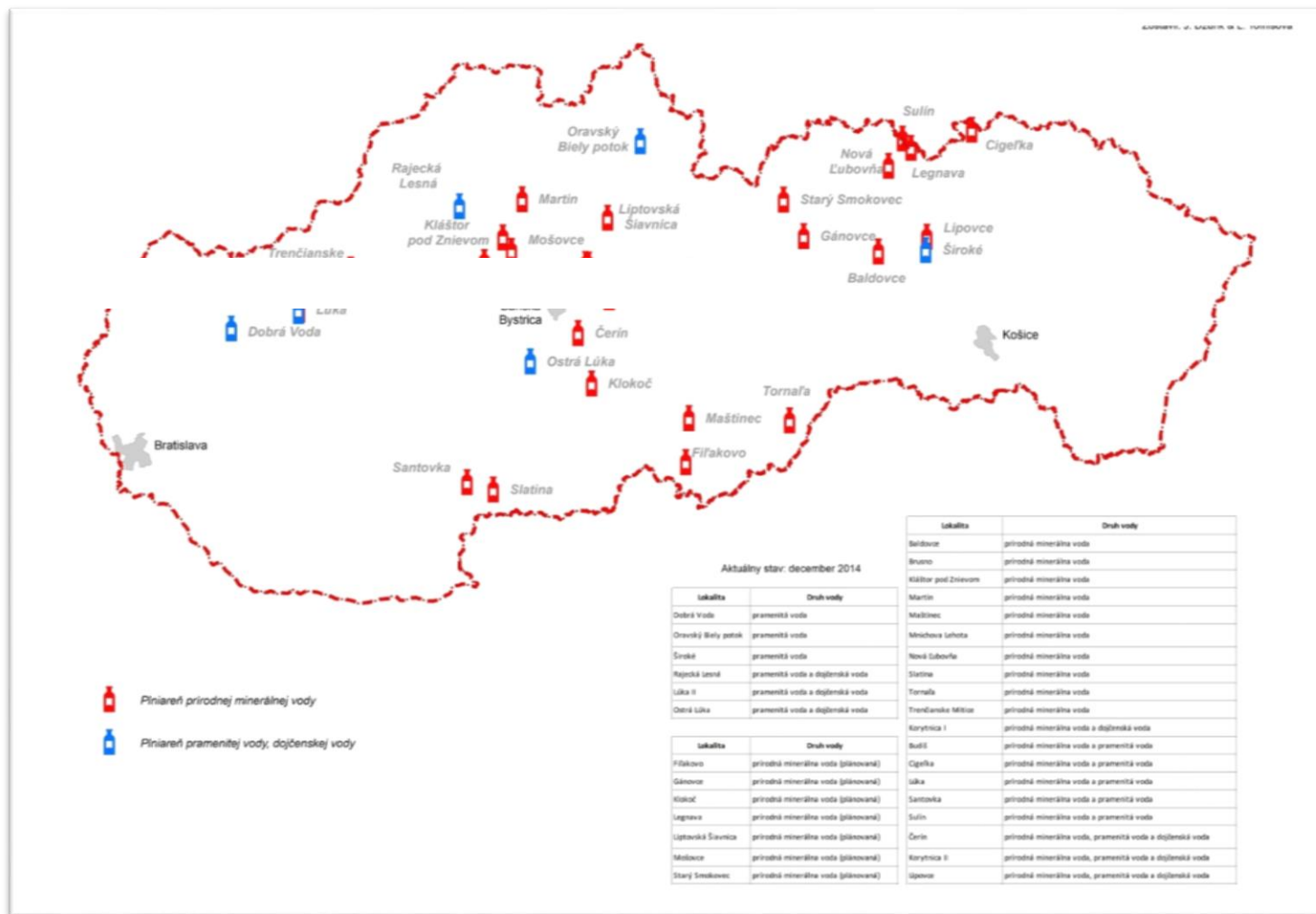
pohľad možno
aj ľahké pokusy.
Ďakujeme ostatným
žiakom a kolegom,
ktorí sa „hodili do
modrej“ a podporili
našu myšlienku.

Viete, že malé Slovensko je jednou z vodných veľmocí?

Napriek svojej malej rozlohe je Slovensko veľmi bohaté na výskyt podzemných minerálnych, pramenitých a liečivých vôd.

Táto mapa prináša prehľad lokalít so schválenými zdrojmi, kde sa dnes plnia prírodné minerálne, pramenité a dočenské vody.

Dostupné na: <http://www.copijeme.sk/mapy-grafy-fotografie>

AKSAMIETNICE

ľudovo aj smerďušky

Tieto kvety sa rozmnožujú semenami a aj vy si môžete vypestovať zo semienok mladé sadenice.

Vysievať môžete aj priamo na záhon, pričom je potrebné počkať do mája, kedy už nehrozia prízemné mrazy.

Ak dávate prednosť vypestovaniu priesad, zasejte aksamietnice do kvetináča umiestneného na parapete ideálne v marci.

- Aksamietníc je veľa druhov.
- Niektoré majú len niekoľko centimetrov, iné dorastú aj do výšky viac ako pol metra.
- Líšia sa farbou guľatých kvetov, ktoré bývajú najmä žlté a oranžové, ale aj dvojfarebné, ich veľkosťou, plnosťou a tvarom. Všetky majú sýtozelené listy.

- Aksamietnice môžete pestovať v záhonoch, ale aj na balkónoch.
- Sú obľúbené nielen preto, že kvitnú počas celej sezóny, ale aj preto, že ich vôňa odpudzuje rôzne škodce.
- Je užitočná aj po odkvitnutí – môže sa zapracovať do pôdy a použiť ako zelené hnojenie.

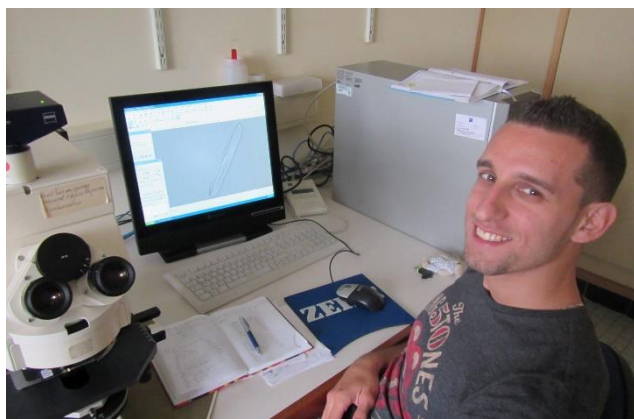
Pestovateľské podmienky

- *Práve pre výraznú arómu aksamietnice niektorí ľudia nemajú radi.*
- *Na starostlivosť nie sú náročné, prežijú aj nepravidelnú zálievku, ale sú citlivé na mráz, preto ich von vysaďte až v druhej polovici mája.*
- *Daríť sa im bude na slnečnom mieste, prípadne v polotieni. V sezóne im prospieva pravidelná zálievka a občasné prihnojenie.*
- *Aby neustále tvorili nové kvety, dôležité je odstraňovanie odkvitnutých kvetov.*

Majka Hrivíková, 6.B

Na slovíčko s evolučním mikrobiologem

Mgr. Jan Kollár

Ahoj Jan, vedel by si sa nám bližšie predstaviť?

Ahoj Míšo, jsem mladý přírodovědec pocházející z Radiměře, malebné obce ležící na historické hranici Čech a Moravy. Přestože bydlím na její české straně, cítím se být spíše Moravanem, protože kořeny mám trochu dál na východě, v Moravskoslezských Beskydech a západním Slovensku. Obecně mě lze charakterizovat jako člověka, který má rád svět a rád ho poznává, což se výrazně promítá jak v mém profesním, tak osobním životě.

Kde teraz aktuálne pôsobíš?

Primárně působím na své alma mater, tedy na Univerzitě Palackého v Olomouci, kde jsem doktorandem a částečně i odborným asistentem v algologické laboratoři Katedry botaniky její Přírodovědecké fakulty.

Čo ťa najviac oslovilo z mikrosвета, prečo práve rozsievky?

S rozsivkami a mikrobiy obecně to v mém případě nebyla ona příslovečná láska na první pohled. To první rozhodnutí bylo ve své podstatě vlastně docela pragmatické. Na jeho

počátku stála prostá úvaha, že bych nerad vystudoval přírodovědu a potom dělal něco úplně jiného. Proto jsem si chtěl zvolit takové téma kvalifikační práce, při jehož realizaci se naučím co nejširší spektrum tzv. „přenositelných“ dovedností, tj. takových, které lze potenciálně využít nejen ve vědě, ale třeba i v komerčních biotechnologických laboratořích, v ochraně přírody a jinde.

Konkrétně rozsivky jsem tedy začal dělat proto, že jsou v centru vědeckého zájmu mé mentorky. Při čtení knih slavného evolučního biologa Richarda Dawkinse jsem si ale rychle uvědomil, že mě daleko více, než mikroorganismy samotné zajímají obecné procesy, které probíhají na pozadí biologického světa, zejména biologická evoluce.

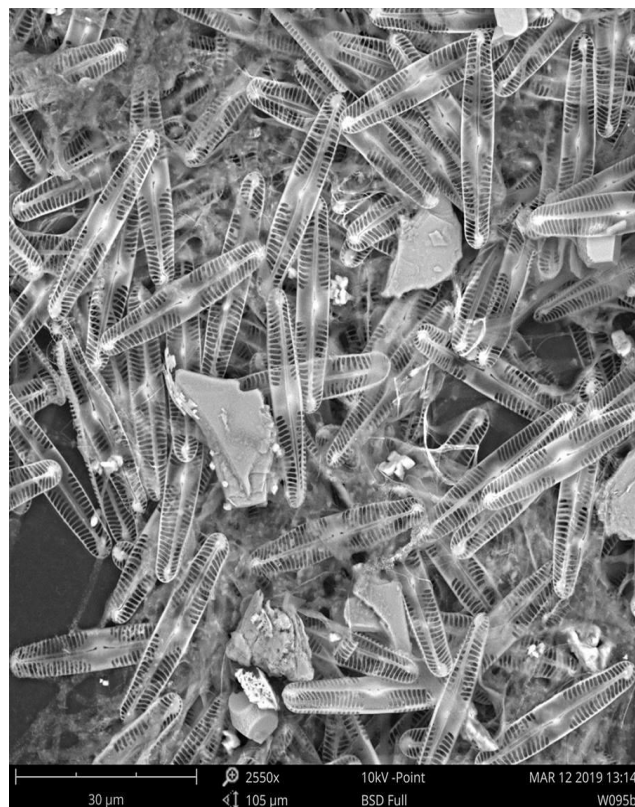

Foto: Jan Kollár

Mou velkou výhodou také je, že všechny aspekty přírodního světa vnímám jako fascinující. Ještě jsem se nesetkal s věcí, na které by nebylo něco zajímavého. Proto mě i práce s rozsvítkami vždycky bavila. Postupem času jsem si ale uvědomoval, jaké jsem měl štěstí, že jsem začal pracovat právě na nich. Ukázalo se totiž, že svými vlastnostmi jsou naprosto ideálním modelovým organismem pro studium toho, co mě v evoluční mikrobiologii zajímá nejvíce, tj. jakými mechanismy vznikají nové druhy.

Čo je náplňou mladého vedca?

Kromě výzkumu samotného (který v mém případě zahrnuje práci v terénu, v laboratoři a zejména s počítačem) vyžaduje spoustu času i samotné psaní vědeckých publikací, které jsou dnes považovány za hlavní výstup vědecké práce. Dále je tu i výuka a částečně též mentoring studentů pracujících na svých výzkumných projektech v rámci kvalifikačních prací. No a protože je věda obecně kolektivním a mezinárodním snažením, je tu a tam třeba vyjet do zahraničí na výzkumné stáže nebo vědecké konference a prezentovat vědecké obci plody naší práce.

O vedcoch sa tvrdí, že sú blázni, je to pravda?

Myslím, že většina lidí (včetně mě ještě v počátcích mých univerzitních studií) má o vědcích velmi stereotypní představy. Když se řekne vědec, lidé si podle mého nejčastěji představí někoho jako **Alberta Einsteina**. Proto

se většině lidí zdá věda jaksi vzdálená a nedosažitelná. Kupříkladu mě samotného až do chvíle, kdy mi po odevzdání bakalářské práce školitelka sdělila, že bych u ní mohl dělat doktorát, ani ve snu nenapadlo, že bych i já mohl být přírodovědcem! Rozhodně si nemyslím, že bych měl mezi svými spolužáky nejvyšší IQ, nebo že bych byl největším dříčem. Myslím, že jediné, v čem jsem snad vynikal, bylo nadšení, zvědavost, představivost a neodbytné nutkání klást (mnohdy zdánlivě hloupé) otázky.

Myslím, že u většiny vědců rozhodně nelze na první pohled odhalit jejich povolání. Několikrát se mi k mému pobavení stalo, že mi lidé nevěřili, že se živím přírodovědou, protože prý „vypadám spíš jako barman“. Rozhodně ale nepopírám, že po delším pozorování může nezasvěcenému člověku mnohý vědec skutečně připadat jako blázen. Vědci jsou zkrátka různí. Myslím ale, že většina z nich má jedno společné. Jsou vyzbrojeni velikou zvědavostí, představivostí a schopností klást „hloupé“ otázky, které by se mnohým dospělým zdály dětinské.

Venuješ sa aj popularizácii vedy, čo to presne znamená?

Věda je široký pojem zahrnující tři hlavní složky. Jednak je to samotný výzkum, což je to, co si lidé většinou pod pojmem věda představí. Věda ale zahrnuje i vzdělávání dalších generací vědců. A v neposlední řadě zahrnuje právě i popularizaci vědy.

Popularizace vědy je v podstatě snaha přednést vědecká témata způsobem zábavným a pochopitelným široké veřejnosti. Cílem popularizace je šířit povědomí o vědě a přírodě, ukázat jejich krásu, krásu a problémy světa a nadchnout k jeho studiu mladé lidi. Nikdy nemůžeme vědět, ve které zapadlé vesničce v srdci Evropy může dřímat další Marie Curie, Albert Einstein, nebo Charles Darwin, kteří možná změní svět.

*Osobně pokládám výuku i popularizaci za velmi důležité. Proto mě kromě algologické laboratoře tu a tam můžete potkat i v olomouckém pop-vědeckém muzeu **Pevnosti poznání**, anebo na českých školách či v muzeích, kde s kolegy ze studentského spolku **UP Crowd** popularizujeme přírodní vědy v celé jejich šíři, od astronomie po zoologii. Také jsem jednou z „biologických podjednotek“ popularizačního webu **Vědátor** a tu a tam si nějaký ten pop-vědecký článeček napíši i do časopisu **Vesmír**.*

Pracuješ rád s mladými lidmi, je těžké ich oslovit?

S mladými lidmi obecně pracuji rád. Děti a mladí lidé totiž mají ve větší míře zachovánu onu „dětinskou“ zvědavost, kterou často máme i my, vědci. Jsou tak schopni pokládat zajímavé otázky a vymýšlet jejich zajímavá řešení. Oslovit mladou generaci podle mého není vyloženě těžké, ale vyžaduje to empatii, zkušenosti a specifický přístup. Ve zkratce to

pro mladé musí být zábavné a musí tomu rozumět. To koneckonců platí i u dospělých, ale v malinko jiné míře a jiném poměru. Nikdy se ale netrefíte do gusta úplně všem, takže je nezbytné předem vědět, jaký typ posluchačů tvoří většinu publika.

A čo tak iné záľuby, máš?

*Jak jsem výše zmiňoval, že mě lze charakterizovat jako člověka, který rád poznává svět, tak v osobním životě se to mimo jiné projevuje právě i ve výběru koníčků. Mezi ty tak patří například cestování, četba vědecké a pop-vědecké literatury a outdoorové sporty (horská turistika, sjíždění řek, lyžování, běh atd.). Rád mám ale i žánr fantasy, a to jak v knihách, filmech a seriálech, tak třeba i ve společenských hrách, jako například známé *Dračí doupě*. Chvilí jsem dělal i historický šerm (jednu z německých škol 15. století), k němuž se na jaře hodlám zase vrátit. A občas si i něco nakreslím nebo zabrnkám na kytaru, v čemž jsem ale naprostý amatér samouk.*

Aké sú tvoje ďalšie ciele, čo by si odkázal budúcim nádejným vedcom ☺ ?

Ačkoliv vím, že obecně na lidi působím jako člověk ambiciózní, ambici mám v podstatě jen jednu. Všechny ostatní jsou jen malými dílky skládačky, které mají vést k jejímu naplnění. Tou ambicí je strávit omezený čas mého života smysluplným způsobem. A neumím si představit moc smysluplnějších činností, než je

věda, poznávání světa a snaha vrátit rodině, společnosti a planetě alespoň zlomek toho, co mi dali a neustále dávají.

Nejen budoucím vědcům, ale všem mladým lidem bych vzkádal toto. Zajímejte se o svět kolem sebe. Zajímejte se o přírodu, o techniku, o umění, o historii, o politiku, o sport i o lidi. Jenom tak totiž zjistíte, co vás skutečně baví,

pro co máte vlohy, co je pro vás smysluplné a čím můžete nejvíce přispět světu. Může to být věda, ale může to být klidně něco na první pohled docela obyčejného.

©Jan Kollár

Článek připravil/a: Mgr. Michaela Sabelová

#ZLÁSKYSLOVENSKU

patrikpaulinyi (zdroj instagram)

Na internete koluje výzva #ZLÁSKYSLOVENSKU, ktorej cieľom je vyzvať ľudí k jarnému upratovaniu. S touto myšlienkou prišiel Patrik Paulinyi.

Obracia sa na ľudí, ktorí radi trávia čas v prírode a desí ich pohľad na odpadky v okolí. Úlohou je do konca mesiaca MAREC poslať Patrikovi fotky odpadu, ktorý sa vám podarilo vyzbierať (tí najusilovnejší získajú ceny od partnerov). Jednou z motivácií by mal byť samozrejme dobrý pocit bez odpadkov a čistého okolia.

#ZLÁSKYSLOVENSKU Lokalita: Turzovka- Predmier

Ako ste trávili sobotu vy?

Nedohnala ma k tomu len táto výzva, ale už dlhodobý zlý pocit zo znečisteného okolia.

20 minút, cca 200 metrov a výsledok? Vrecia plné nezmyselného odpadu, ktorý tu nemá čo robiť! Bohužiaľ je to len malá časť, ktorá potrebuje vyčistiť od odpadkov.

Tak podpor túto myšlienku aj ty!

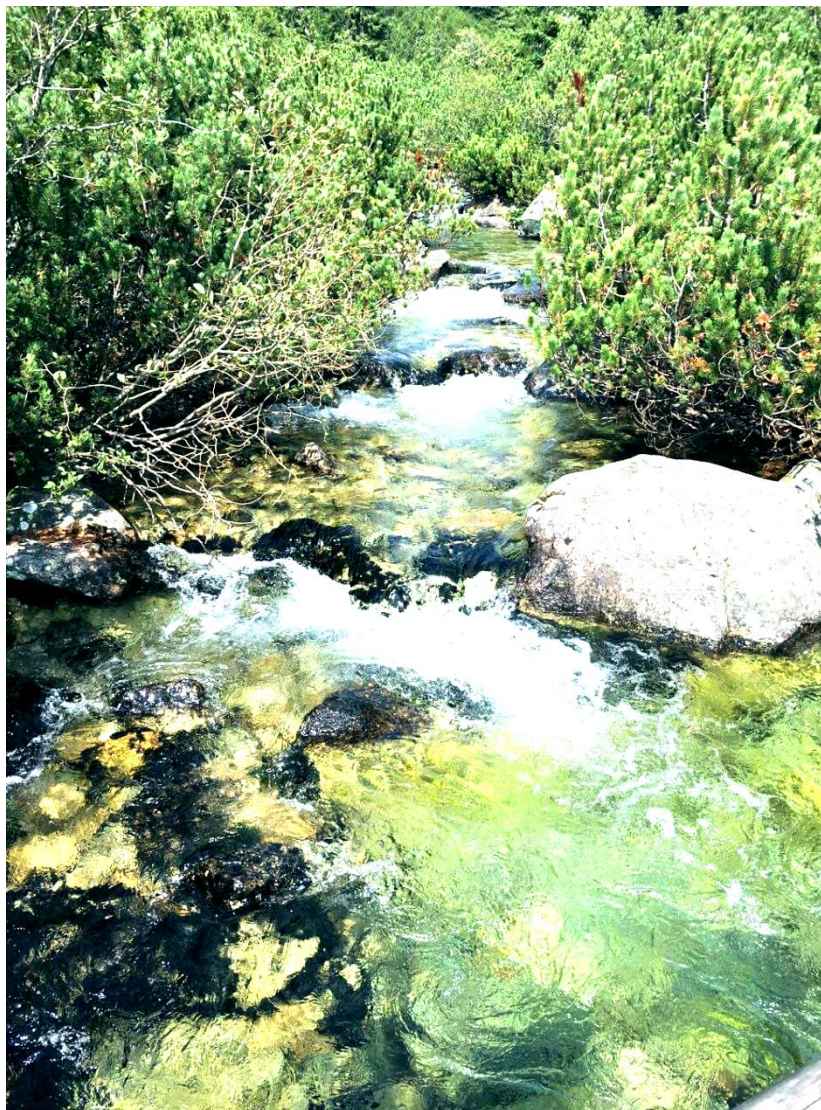
Ekotím

23.3.2019

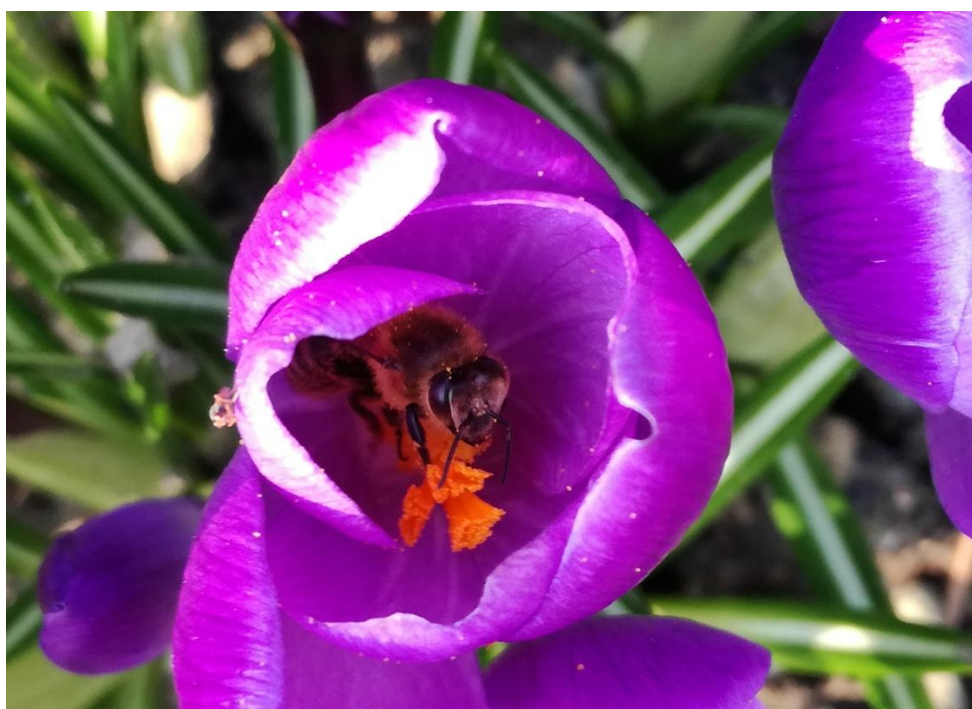
Ekotím v teréne

Ján Kapusniak, 6.B

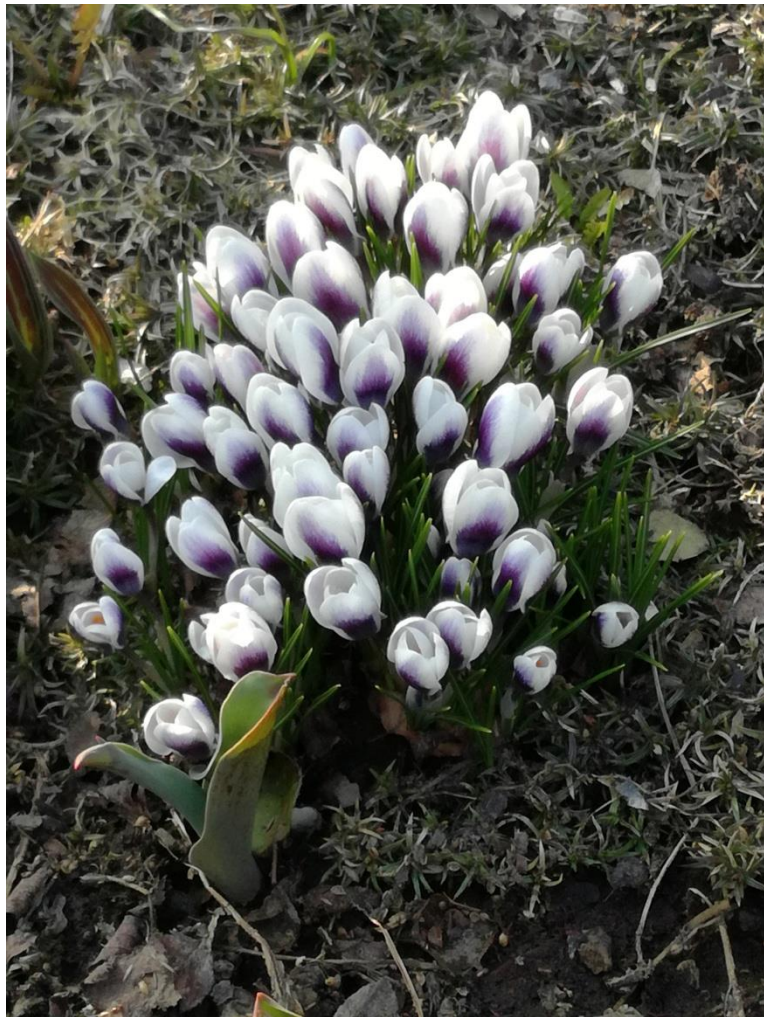
Dávid Tkáčik, 6.C

Adam Čerchlan, 6.B

Nikola Kavalková 7.C

Adam Čerchlan, 6.B

Tadeáš Kulla, 6.C

Zdroje:

<https://www.enviroportal.sk/vyznamne-udalosti/94>

<http://www.copijeme.sk/mapy-grafy-fotografie>

<https://www.veolia.sk/medzinarodny-den-lesov>

<https://domadoma.sk/zimna-zahrada/>

<https://www.navidieku.sk/sadime-aksamietnice/>